

Bruceloza ovaca i koza

Uzročnik bruceloze ovaca i koza je bakterija *Brucella melitensis*. Ova bakterija je izuzetno patogena za ljude i izaziva bolest koja se često naziva Malteška groznica. Malteška groznica je jedna od najozbiljnijih bolesti koje se prenose sa životinja na ljude (zoonoza).

Bruceloza ovaca i koza je ukorijenjena u regiji Mediterana, ali javlja se i u drugim dijelovima svijeta. Kod oboljelih ovaca i koza se javljaju sledeći simptomi bolesti:

- pobačaj,
- zaostajanje posteljice,
- zapaljenja genitalnih organa muških životinja (orchitis, epididimitis),
- rijetko se javljaju i upale zglobova.

Najznačajniji put širenja infekcije odvija se preko urogenitalnog trakta jer je to glavni način izlučivanja bakterija u spoljašnju sredinu, naročito u vrijeme pobačaja ili normalnog jagnjenja/jarenja zaražene životinje jer se velika količina bakterija nalazi u posteljici, plodovim vodama i lohijama (iscjetku iz materice).

Mlijeko predstavlja drugi glavni put širenja bruceloze. Sve inficirane životinje privremeno ili stalno izlučuju uzročnika mlijekom jer limfni čvorovi mliječne žlijezde predstavljaju glavno mjesto lokalizacije uzročnika u organizmu negravidnih životinja. Takođe, važan put izlučivanja uzročnika predstavlja sperma mužjaka, urin i feces.

Ono što dodatno otežava prepoznavanje i kontrolu ove bolesti su njene sledeće karakteristike:

- klinički simptomi nijesu patognomonični i mogu izostati,
- zaražene ženke neće uvijek pobaciti,
- često se javljaju latentne kliconoše,
- prenos je horizontalan i vertikaln, direktnim i indirektnim kontaktom.

Kod ljudi bolest se manifestuje visokom tjelesnom temperaturom koja oscilira (talasasta groznica), znojenjem, intenzivnim mršavljenjem, malaksalošću, anemijom i neuralgičnim bolovima sa promjenama u zglobovima.

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave bruceloze ovaca i koza, a u skladu sa Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, vrši se dijagnostičko ispitivanje krvnih seruma od ovaca i koza starijih od šest mjeseci u cilju stvaranja preduslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnih od ove bolesti na teritoriji Crne Gore. U 2020. godini izvršeno ispitivanje cijele populacije ovaca i koza i nije utvrđen ni jedan pozitivan slučaj, a takođe su negativni i laboratorijski rezultati dostavljenih uzoraka u slučaju pobačaja goveda i malih preživara. Imajući sve ovo u vidu kao i da se samo sporadično registruju slučajevi bruceloze kod ljudi, može se zaključiti da je epizootiološka situacija, kada je u pitanju bruceloza goveda, ovaca i koza u Crnoj Gori i dalje veoma dobra, posebno ako se uzme u obzir stalno prisustvo ove bolesti i pojedinim zemljama u okruženju i prisustvi transport i promet životinja i hrane životinjskog porijekla sa tim istim zemljama.

Za sprječavanje pojave, suzbijanje i iskorijenjivanje bruceloze ovaca i koza ne primjenjuje se bilo koji terapijski tretman bruceloze, kao ni vakcinacija ovaca i koza protiv bruceloze, osim u slučaju stručne procjene, po odobrenju Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, ukoliko se mjerama utvrđenim propisima, ne može suzbiti i iskorijeniti bruceloza.

U skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja ("Službeni list CG", br. 92/2017) ova bolest podliježe obaveznoj prijavi i sumnje i potvrđenog slučaja bolesti.

Nakon prijave sumnje bolesti ili potvrđenog slučaja infekcije, službeni veterinar u skladu sa Zakonom o veterinarstvu sprovodi epizootiološko istraživanje kao i mjere u skladu sa Pravilnikom o mjerama za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze ovaca i koza - *B. melitensis* ("Službeni list CG", br. 33/2014).

- Uslovi za dobijanje, održavanje i suspenziju statusa gazdinstva slobodnog od bruceloze ovaca i koza i statusa zemlje slobodne od ove bolesti propisani su Pravilnik o uslovima za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa ovaca i koza na brucelozu ("Službeni list CG", br. 44/2015 i 40/2018).

Propisi:

- Zakon o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/2012, 45/15, 52/16 i 43/18)
- Pravilnik o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja ("Službeni list CG", br. 92/2017)
- Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze ovaca i koza (*B. melitensis*) ("Službeni list CG", br. 33/2014)
- Pravilnik o uslovima za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa ovaca i koza na brucelozu ("Službeni list CG", br. 44/2015 i 40/2018)
- godišnji Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2020. godini

Međunarodna organizacija za zdravlje životinja (OIE):

<https://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/animal-diseases/Brucellosis/>